

ความสัมพันธ์ภูมินามกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของสถานที่ผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสาน

สาวิตรี รตโนภาส สุวรรณสี¹

จตุรงค์ สมอจ²

ปิยพร พรมมาร์กษ์³

บทคัดย่อ

เพลงลูกทุ่งอีสานเป็นวรรณกรรมที่บันทึกเหตุการณ์สะท้อนสภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของคนอีสาน งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกประเภทภูมินามจากชื่อเพลงลูกทุ่งอีสาน และเพื่อวิเคราะห์การกระจายของตำแหน่งสถานที่ที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางภูมิศาสตร์ผ่านเพลงลูกทุ่งอีสานของจินตหรา พูนลาภ ปี 2530–2562 จากอัลบั้มและเพลงเดี่ยว วิธีการศึกษาการจำแนกภูมินามได้ใช้ทฤษฎีการจัดกลุ่มในการนำเสนอความหมายและหลักการแยกคำ จำนวน 45 เพลง การกระจายของตำแหน่งบทเพลงใช้วิธีการค่าดัชนีเฉลี่ยย่านใกล้เคียงและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยข้อมูลแบบจำลองระดับสูงเชิงเลขด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ จำนวน 32 เพลง พบว่า ผลการจำแนกภูมินามมีลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม สังคมและผสมผสานระหว่างกายภาพและสังคม และผสมผสานระหว่างกายภาพและวัฒนธรรมคิดเป็นร้อยละ 73.33, 8.89, 6.67 และ 4.44 ตามลำดับ แบบรูปการกระจายของตำแหน่งสถานที่เป็นแบบทั่วไป แต่มีการเกาะกลุ่มอยู่บริเวณแอ่งโคราชทางอีสานตอนกลาง และบทเพลงลูกทุ่งอีสานสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางภูมิศาสตร์ด้านกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม งานวิจัยนี้เป็นการสะท้อนบทเพลงกับความรู้สึกที่มีต่อสถานที่ มุมมองเชิงพื้นที่วิถีชีวิต ตลอดจนเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมและสามารถพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยบทเพลงลูกทุ่งอีสาน

คำสำคัญ: เพลงลูกทุ่งอีสาน ความรู้สึกที่มีต่อสถานที่ ภูมินาม จินตหรา พูนลาภ การกระจายเชิงพื้นที่

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: savittri.s@msu.ac.th

² อาจารย์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: jaturong.s@msu.ac.th

³ นิสิตปริญญาตรี สาขาภูมิศาสตร์พัฒนาเพื่อการจัดการทรัพยากร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: piyapiya2340@gmail.com

The Relationship between Toponym and Geographical Characteristics for Places through Isan Folk Songs

Savittri Ratanopad Suwnalee⁴

Jaturong Somard⁵

Piyaporn Pommarag⁶

Abstract

Isan folk songs are literary works which record situations reflecting the living conditions and lifestyles of Isan people. This study aims at classifying toponym types and identifying the spatial distribution of the relationship between toponym and geographical characteristics of songs by Jintara Poonlarp in the forms of albums and singles produced between 1987 and 2019. This study employs a semantic grouping theory and differentiation theory to investigate the toponym of 45 songs. In addition, this study uses Average Nearest Neighbor function with Geographic Information System and geographical concepts to identify the spatial distribution of 32 songs. The findings suggest that the classification of toponym types includes physical characteristics (73.33%), cultural characteristics (8.89%), a combination of physical and social characteristics (6.67%), and a combination of physical and cultural characteristics (4.44%). Patterns of distribution were random, but a cluster pattern was found in the middle of the Korat basin. The Isan folk songs reveal the relationship between physical, social and cultural characteristics. This study reflects songs and feeling about places, spatial views, lifestyles and the promotion of culture and development of tourist routes following Isan folk songs.

Keywords: Isan folk, Sense of place, Toponym, Jintara Poonlarp, Spatial distribution

⁴ Assist. Prof, Department of Geography, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University.
e-mail: savittri.s@msu.ac.th

⁵ Lecturer, Department of Geography, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University.
e-mail: jaturong.s@msu.ac.th

⁶ Undergraduate Student, Department of Geography, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University.
e-mail: piyapiya2340@gmail.com

บทนำ

เพลงลูกทุ่งอีสาน เป็นการสะท้อนวิถีชีวิต สภาพสังคม อุดมคติของวัฒนธรรมอีสานที่มีความเชื่อมโยงกับลักษณะความสัมพันธ์พื้นที่ตามสภาพภูมิศาสตร์ เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์สำคัญ และยังเปรียบเสมือนเป็นกระจกสะท้อนความเป็นอยู่ของท้องถิ่น ค่านิยมของสังคมแต่ละยุคสมัย ผู้ประพันธ์เพลงได้นำเสนอความคิด ความเชื่อ ผ่านคำร้องที่จดจำง่ายใช้ภาษาตรงไปตรงมา สำเนียงและลีลาการร้องการบรรเลงเป็นแบบแผนมีลักษณะเฉพาะให้บรรยากาศของความเป็นลูกทุ่งอีสาน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย (Tosranon & Prachaknet, 2017) ปัจจุบันเพลงลูกทุ่งอีสานได้รับความนิยมและแพร่กระจายทั่วประเทศไทย มีการสนับสนุนเผยแพร่ผ่านทางสื่อทางวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และสื่อสังคมออนไลน์ (social media) ซึ่งเป็นศูนย์กลางการกระจายเพลงและฟังเพลงในโลกยุคดิจิทัล (digital) ที่กลายเป็นกระแสหลักของผู้บริโภค (Saiheng, 2019)

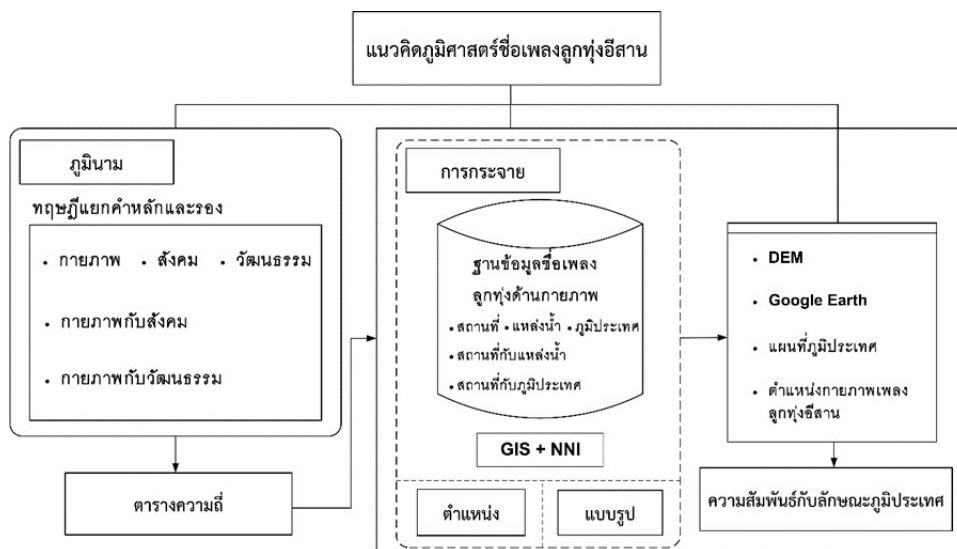
กลุ่มนักร้องหญิงที่มีผลงานประสบความสำเร็จได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2530 – 2562 ตลอดระยะเวลา 32 ปี สังกัดค่ายเพลงอาร์สยาม คือ จินตหรา พูนลาภ มีจำนวนเพลงประมาณ 600 เพลง ส่วนใหญ่เป็นบทเพลงที่แสดงถึงความเสียใจ การขอร้อง คำสัญญารัก (Thippana, 2018) บทเพลงที่ได้รับความนิยมมาก เช่น เพลงใจข้าที่คำชะโนด เป็นบทเพลงเกี่ยวกับคำสัญญารัก ณ ดินแดนศักดิ์สิทธิ์บ้านดุง จังหวัดอุดรธานี และเพลงเต่างอย เป็นบทเพลงเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวและสื่อถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์พญานาคปู่ศรีสุทโธ ย่าศรีปทุมมา และพญาเต่างอย นอกจากนี้ผู้ประพันธ์เพลงถ่ายทอดเขียนบทเพลงสะท้อนจากสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคอีสาน (Lakul, 2018)

แนวคิดภูมิศาสตร์เพลง (Music of Geography) เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาภูมิศาสตร์วัฒนธรรมสามารถศึกษาสถานที่จากการได้ยินผ่านบทเพลง ช่วยให้มองเห็นถึงแหล่งกำเนิด การกระจายบทเพลง บรรยายตำแหน่งสถานที่ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ผลกระทบกับภูมิทัศน์ และความรู้สึกที่มีต่อสถานที่ (Sense of place) บรรยากาศของกิจกรรมมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่และสร้างให้เกิดร่องรอยความทรงจำ (Leidner, 2008; Qian, Kang, & Weng, 2016) ฉะนั้นการศึกษาภูมินาม (toponyms) หรือชื่อสถานที่ (place names) เป็นการสะท้อนให้เห็นตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ ลักษณะทางกายภาพ เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พรรณพืชพรรณสัตว์ แหล่งน้ำ เป็นต้น (Rattanapakdee, 2016) ลักษณะสังคม เช่น ประเพณี การอพยพ เศรษฐกิจ และเชื้อชาติ เป็นต้น และลักษณะวัฒนธรรม เช่น ศาสนา ความเชื่อ เป็นต้น (Chaikae & Kaeowichian, 2018; Chuthap, 2018; Lekun & Chanthao, 2017) โดยนำแนวคิดโครงสร้างของความหมายมาใช้จำแนกความถี่ของคำร่วมกับทฤษฎีหลักการแยกคำเป็นคำหลักและคำรองที่ปรากฏ เพื่อทำให้เข้าใจความหมาย คำศัพท์ทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์และความแตกต่างทางพื้นที่ของท้องถิ่น (Wongwattana, 2016; Carney, 1998) เอกลักษณ์ของสถานที่ (place identity) ที่เกี่ยวข้องกับความทรงจำ การรับรู้ ความเชื่อ ความผูกพันของสถานที่ และพฤติกรรมความรู้ต่อการใช้ประโยชน์ของกิจกรรมมนุษย์ที่มีต่อสถานที่ (Connell & Gibson, 2004; Krims, 2007; Shobe & Banis, 2010)

เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่แบบรูปการกระจายของบทเพลงด้วยภาพถ่ายจากดาวเทียม ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ร่วมกับแบบจำลองระดับสูงเชิงเลข (Digital Elevation Model: DEM) เป็นเครื่องมือที่สามารถศึกษาแบบรูปการกระจายตำแหน่งจากระยะทางของสถานที่ผ่านบริบทของเพลงลูกทุ่งอีสานและปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งใช้วิธีวัดค่าดัชนีเฉลี่ยย่านใกล้เคียง ทำให้เห็นความสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์ระหว่างระยะทางจุดตำแหน่งของสถานที่กับลักษณะภูมิประเทศ (Hu, Sun, & Liu, 2014; Miller, 2004; Zhou, Claire, & King, 2014) นอกจากนี้แสดงลักษณะภูมิทัศน์ของแหล่งที่มาผ่านปรากฏการณ์วิทยาที่เขียนมาเป็นเนื้อเพลง เพื่ออธิบายช่วงเวลาการเกิดเหตุการณ์สำคัญของพื้นที่กำเนิดเพลง และความแตกต่างระหว่างพื้นที่และที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (Coburn & Smith, 2005; Stevens, 2019; Fouberg & Murphy, 2020)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการจำแนกประเภทภูมินาม การกระจายตำแหน่งของบทเพลงตามลักษณะทางกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตำแหน่งกับลักษณะภูมิศาสตร์ผ่านซ็อบบทเพลงลูกทุ่งอีสานของจินตหรา พูนลาภ ตั้งแต่ปี 2530 – 2562 จากอัลบั้มและเพลงเดี่ยว (single songs) งานวิจัยสะท้อนให้เห็นตำแหน่งสถานที่ ภูมิทัศน์ และปฏิสัมพันธ์ความเป็นสถานที่จากบทเพลง ดังนั้นผลงานจึงเป็นประโยชน์ในการสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนอีสานทางด้านลักษณะกายภาพและสังคมให้สังคมไทยได้รู้จัก ตลอดจนสร้างจิตสำนึกให้เกิดความภาคภูมิใจความเป็นเอกลักษณ์ความเป็นอีสานให้คงอยู่ นอกจากนี้สามารถนำมาพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยบทเพลงของลูกทุ่งอีสาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ข้อมูลเพลง

ผลงานเพลงลูกทุ่งอีสาน ขับร้องโดย จินตหรา พูนลาภ ตลอดระยะเวลาปี 2530 – 2562 จากอัลบั้มและเพลงเดี่ยว การจำแนกภูมินามจากชื่อบทเพลงลูกทุ่งอีสานจำนวน 45 เพลง และการกระจายตำแหน่งสถานที่ผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่มีความสัมพันธ์กับด้านกายภาพ ประเภทสถานที่ ภูมิประเทศ แหล่งน้ำ จำนวน 32 เพลง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลงานชื่อบทเพลงลูกทุ่งอีสาน ขับร้องโดย จินตหรา พูนลาภ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผลงานเพลงลูกทุ่งอีสาน จากหนังสือรวมเพลงแถบบันทึกเสียง แผ่นปกบันทึกเสียงและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้แนวคิดภูมิศาสตร์เพลงของ Peter H.Nash และ George O. Carney (Nash & Carney, 1996) แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์ตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะเชิงพื้นที่ของบทเพลง และแนวภูมิทัศน์เชิงนิเวศและวัฒนธรรม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และพจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2549

นำภาพถ่ายจากดาวเทียม Google Earth เพื่อรวบรวมข้อมูลตำแหน่งสถานที่จากชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานด้านกายภาพ ประเภทสถานที่ ภูมิประเทศและแหล่งน้ำ และแบบผสมผสาน หลังจากนั้นทำการดาวน์โหลดข้อมูลแบบจำลองระดับสูงเชิงเลข (Digital Elevation Model: DEM) <https://www2.jpl.nasa.gov/> ความละเอียดเชิงพื้นที่ระดับ 90 เมตร ร่วมกับข้อมูลแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1:50,000 ชุด L7018 ของกรมแผนที่ทหาร เพื่อทำการวิเคราะห์ลักษณะภูมิประเทศร่วมกับเพลงลูกทุ่งอีสาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การจำแนกภูมินามจากชื่อเพลงลูกทุ่งอีสาน จำนวน 45 เพลง อาศัยเกณฑ์การจำแนกประเภทลักษณะทางภูมิศาสตร์ และทฤษฎีการจัดกลุ่มทางความหมายและหลักการแยกคำ ยึดนามวลีแรกเป็นคำหลักและคำรองทำหน้าที่เป็นคำระบุประเภท โดยละเว้นคำที่เป็นกริยา เพื่อแสดงตำแหน่งของชื่อเพลง สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ด้านกายภาพ แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ พืชพรรณ สัตว์และสถานที่ และด้านลักษณะสังคม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การอพยพ เศรษฐกิจ และอาชีพ และวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความเชื่อและประเพณี และแบบผสมผสาน 2 ประเภท คือ กายภาพกับสังคม กายภาพกับวัฒนธรรม ผลลัพธ์ของข้อมูลแสดงตารางแจกแจงความถี่ของแต่ละประเภท

ทำการสร้างฐานข้อมูลตำแหน่งชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานด้านกายภาพ จำนวน 32 เพลง แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ แหล่งน้ำ ภูมิประเทศ สถานที่ แหล่งน้ำกับสถานที่ และภูมิประเทศกับสถานที่ โดยใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียม Google Earth เข้าสู่โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์แบบรูปกระจายลักษณะทางกายภาพผ่านชื่อบทเพลงลูกทุ่งอีสาน โดยใช้วิธีการ Average Nearest Neighbor ด้วยเครื่องมือการวัดค่าดัชนีของจุดอื่นข้างเคียงใกล้ที่สุด (Nearest Neighbor Index: NNI) ในโปรแกรม QGIS เป็นอัตราการเปรียบเทียบของระยะทางระหว่างตำแหน่งของจุดที่ใกล้กันมากที่สุดและระยะทางที่คาดหวังบนพื้นฐานของความเป็นไปได้ (Mitchell & Minami, 1999) ดังสมการ

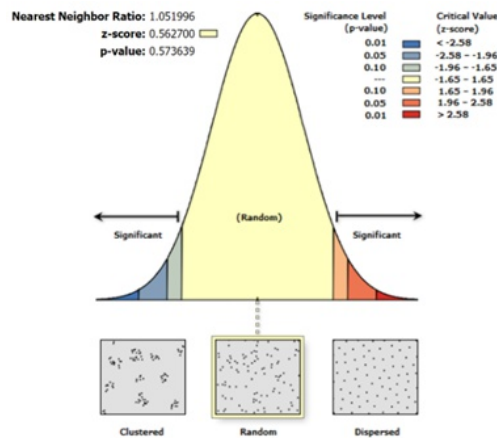
$$NNI = \frac{d(NNI)}{d(ran)} \quad (1)$$

$$d(NNI) = \sum \frac{mindij}{N} \quad (2)$$

เมื่อ $d(NNI)$ คือ ค่าเฉลี่ยระยะห่างที่สั้นที่สุดจากการสังเกต เป็นการวัดระยะห่างที่สั้นที่สุดระหว่างจุดศูนย์กลางการวัดกับชื่อสถานที่ของเพลงลูกทุ่งอีสานโดยได้จากค่าจริงที่วัดได้ $mindij$ คือ ระยะห่างจากสถานที่ชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานกับจุดศูนย์การวัด และ N คือ จำนวนของสถานที่ชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานในขอบเขตที่ศึกษา

$$d(ran) = 0.5 \sqrt{\frac{A}{N}} \quad (3)$$

เมื่อ $d(ran)$ คือ ค่าเฉลี่ยระยะห่างที่สั้นที่สุดจากการประมาณค่า เป็นการวัดระยะห่างระหว่างจุดศูนย์กลางการวัดกับสถานที่ชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานเป้าหมาย โดยได้จากการประมาณค่า และ A คือ พื้นที่ของสถานที่ชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานเป้าหมายภายในขอบเขตที่ศึกษา

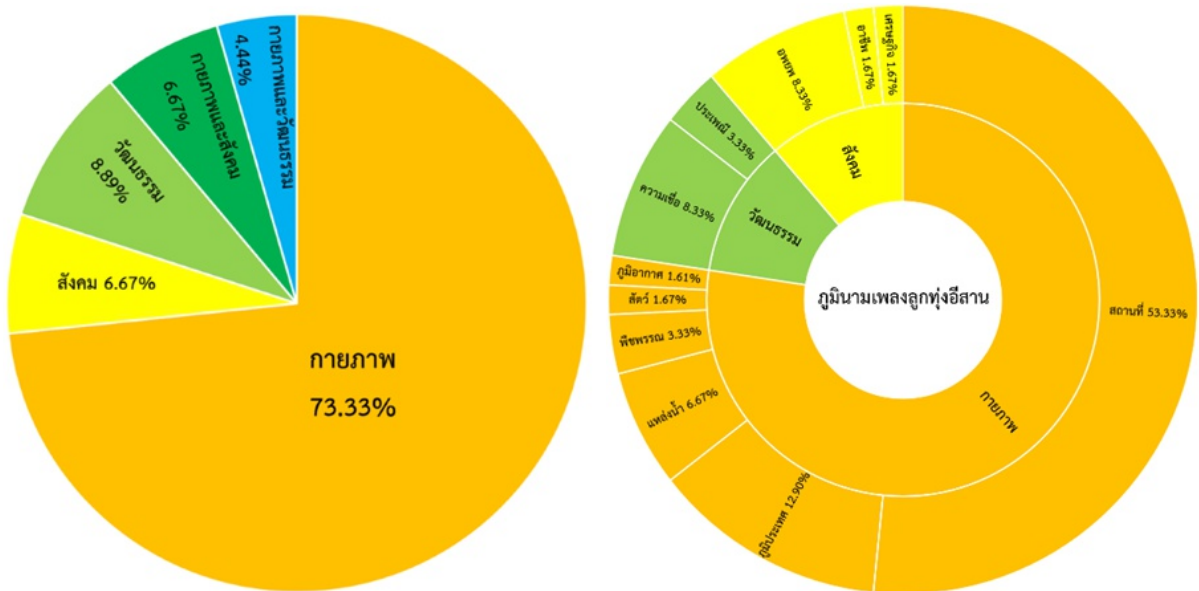
ภาพที่ 2 แบบรูปการกระจายเชิงพื้นที่

การวิเคราะห์แบบรูปการกระจายเชิงพื้นที่มี 3 ลักษณะ คือ ค่าดัชนีเท่ากับ 0 มีลักษณะการกระจายแบบกลุ่ม (Clustered distribution) ค่าดัชนีเข้าใกล้ 1 มีลักษณะการกระจายแบบทั่วไป (Random distribution) และค่าดัชนีเข้าใกล้ 2.15 มีลักษณะการกระจายแบบกระจาย (Dispersed distribution) ผลลัพธ์แบบรูปกระจายตำแหน่งเพลงลูกทุ่งอีสานที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศร่วมกับข้อมูลแบบจำลองระดับสูงเชิงเลข (DEM)

ผลการวิจัย

1. ผลการจำแนกประเภทภูมินามจากชื่อเพลงลูกทุ่งอีสาน

ผลการจำแนกประเภทภูมินามจากชื่อเพลงของนักร้องจินตหรา พูนลาภ ปี 2530 – 2562 จำนวน 45 เพลง พบว่า ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพ จำนวน 33 เพลง คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาคือ วัฒนธรรม จำนวน 4 เพลง คิดเป็นร้อยละ 8.89 สังคมและกายภาพกับสังคม จำนวน 3 เพลง คิดเป็นร้อยละ 6.67 และกายภาพกับวัฒนธรรม จำนวน 2 เพลง คิดเป็นร้อยละ 4.44 ผลการวิเคราะห์ส่วนประกอบชื่อเพลงลูกทุ่งอีสาน ส่วนใหญ่จะเป็นด้านกายภาพ ประเภทสถานที่ ลักษณะภูมิประเทศ และแหล่งน้ำ คิดเป็นร้อยละ 53.33 12.90 และ 6.67 ตามลำดับ ส่วนด้านสังคมและวัฒนธรรม ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการอพยพและความเชื่อ คิดเป็นร้อยละ 8.33 แสดงให้เห็นว่าชื่อเพลงลูกทุ่งมีการใช้ภาษาที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชนบทอีสาน และบอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิต การดำเนินชีวิตของวัฒนธรรมอีสานได้อย่างชัดเจน ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แผนภูมิแสดงร้อยละการจำแนกประเภทภูมินามจากชื่อเพลงลูกทุ่งอีสาน

ตารางที่ 1 ผลการจำแนกชื่อบทเพลงลูกทุ่งอีสานตามลักษณะทางภูมิศาสตร์

ปี	ชื่อเพลง	การจำแนกประเภทภูมินาม										
		กายภาพ						สังคม			วัฒนธรรม	
		ภูมิประเทศ	ภูมิอากาศ	แหล่งน้ำ	พืชพรรณ	สัตว์	สถานที่	อาชีพ	เศรษฐกิจ	อาชีพ	ความเชื่อ	ประเพณี
2530	น้ำตาหล่นบนเขื่อนลำปาว											
	บุญมหาชาติชาดอ้าย											
	สาวอุดรอรัก											
2531	ผู้บ่าวเมืองเลย											
	สาวทุ่งกุลาลำอ้าย											
	สาวอุดรนอนกรง											
	บังไฟไถโยโสธร											
	สาวลำลูกกา											
	รักยุ่งหนีทุ่งกุลาล											
	กันกราวเข้ากรง											
2533	แม่คำริมโขง											
2534	กลับอีสานดีกว่า											
2535	หนุ่มบัวขาวสาวโพหนอง											
2536	หน้าร้อนนอนหนาว											
2537	สิ้นหวังที่วังตะไคร้											
2538	อดีตรักสาวภูพาน											
2539	คอยพี่ที่มอสีแดง											
2540	รักพังวังสามหมอ											
	นอนคอยที่บางแค											
	ลาก่อนดอนอีดำ											
2541	ห่วงพี่ที่คูเวต											
	สาวร้อยเอ็ดเข้ดรัก											
	หนองบัวลำภู											
	ดวนหนองคาย											
	น้ำตาสาววาริน											

ตารางที่ 1 ผลการจำแนกชื่อบทเพลงลูกทุ่งอีสานตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ (ต่อ)

ปี	ชื่อเพลง	การจำแนกประเภทภูมินาม										
		กายภาพ						สังคม			วัฒนธรรม	
		ภูมิประเทศ	ภูมิอากาศ	แหล่งน้ำ	พืชพรรณ	สัตว์	สถานที่	อาชีพ	เศรษฐกิจ	อาชีพ	ความเชื่อ	ประเพณี
2544	สาวน้ำพองสะอื้น											
2547	พญานาคผากรัก											
	สาวชุมแพแพรัก											
2550	คนภูกระดังดังใจ											
	สาวทุ่งดอกจาน											
	สาวชัยภูมิกลุ่มรัก											
2556	น้ำตาหยาดข้างพระธาตุนาดูน											
	สัญญาที่นาดูน											
	วอนหนุ่มสุรินทร์											
2559	คอยรักจากเยอรมัน											
	รอพี่ที่ธาตุนม											
2560	น้ำตาสาวสุรินทร์											
	รักร้างที่บึงพลาญ											
	ใจข้าที่คำชะโนด											
	เต่างอย											
2561	วอนนางนอน											
	สะแกเมืองขอนแก่น											
	ผาน้ำย้อย											
2562	สาวนครพนม											
	รอพี่ที่บึงกาฬ											
รวม		8	1	4	2	1	32	5	1	1	5	2
ร้อยละ		12.90	1.61	6.45	3.23	1.61	53.33	8.06	1.61	1.61	8.06	3.23

ผลการวิเคราะห์ข้อบ่งชี้เพลงสะท้อนเกี่ยวกับด้านกายภาพ ประเภทสถานที่และแหล่งน้ำ เช่น เพลงรอฟีที่บึงกาฬ (2562) คำว่า “บึง” หมายถึง แหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีน้ำขังตลอดปี และเป็นชื่อจังหวัดที่แยกออกมาจากจังหวัดหนองคาย อยู่บริเวณอีสานตอนบน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม ล้อมรอบไปด้วยภูเขาและพื้นที่ติดต่อกับแม่น้ำโขง จึงมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ ดังตัวอย่าง “เคยไปเที่ยวภูทอกและภูสิงห์ น้ำตกถ้ำพระนั่น เขาไปเที่ยวด้วยกัน น้ำตกด้านเกวียน น้ำตกเจ็ดสีทั้งวัน” หรือ เพลงสาวอุดรธรรักษ์ (2530) กล่าวถึงจังหวัดอุดรธานี เป็นเพลงที่เปรียบเทียบความรักกับสภาพภูมิอากาศและลักษณะภูมิประเทศ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา จึงต้องพึ่งพาสภาพภูมิอากาศ เชนัญญ์แล้ง ฝนทิ้งช่วงติดต่อกันตลอดระยะเวลาอันยาวนาน เปรียบเหมือนต้นข้าวที่หว่าน มีสภาพขาดน้ำ ดังตัวอย่าง “อุดรธานี เดียวนี้หมอมันหม่น เหมือนนา แห้งแล้งคอยฝน เหมือนใจคน เพื่อบ่นอาวรณ์”

ข้อบ่งชี้เพลงสะท้อนเกี่ยวกับพืชพรรณหรือป่าไม้ เช่น เพลงใจข้าที่คำชะโนด (2560) มีความเกี่ยวข้องกับป่าคำชะโนด “คำ” หมายถึง พื้นที่ที่มีน้ำซับหรือมีน้ำซึมจากใต้ดินขึ้นมาขังบนผิวดิน คนอีสานเรียกพื้นที่ในลักษณะนี้ว่า “น้ำคำ” ส่วนคำว่า “ชะโนด” เป็นต้นไม้ที่มีลักษณะเป็นปาล์มชนิดหนึ่งไม่มีหนาม มีใบเหมือนใบตาล ลำต้นเหมือนต้นมะพร้าว ลูกเป็นเม็ดเล็กๆ คล้ายหมาก สูงประมาณ 30 เมตร ที่สะท้อนให้เห็นพันธุ์ไม้พื้นบ้านเป็นแหล่งทรัพยากรท้องถิ่น

ข้อบ่งชี้เพลงสะท้อนเกี่ยวกับสัตว์ เช่น เต่างอย เมื่อประมาณ 400 ปี ประเทศไทยทำสงครามกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปรากฏว่าลาวพ่ายแพ้ จึงถูกกวาดต้อนมาที่ลำน้ำพุที่มีเต่าอาศัยจำนวนมาก จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านเต่างอย” หลังจากนั้นปี 2555 ชาวบ้านจึงสร้างสัญลักษณ์รูปปั้นเต่าขึ้นมากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงแนวคิดความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ มีประชาชนมาไหว้เพื่อขอหวย จนถูกเลขาธิการวัดเป็นประจำ ทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมีจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนมากในวันที่สลาकिनแบ่งรัฐบาลออกเลขรางวัลซึ่งนักร้องจินตหรา พูนลาภ นักร้องเพลงในปี 2560 เนื้อเพลงเป็นการสะท้อนเกี่ยวกับลักษณะกายภาพที่เป็นเทือกเขาที่ตำนานความเชื่อของผาแดง-นางไอ่

ข้อบ่งชี้เพลงสะท้อนเกี่ยวกับด้านลักษณะวัฒนธรรม ประเภทความเชื่อ เช่น เพลงวอนนางนอน (2561) เป็นเหตุการณ์สำคัญที่รู้จักระดับโลกของการปฏิบัติการค้าที่ทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมี ตามความเชื่อของคนไทย ชีวิตความเป็นอยู่ผูกพันกับความเชื่อเรื่องผีและกระบวนการสร้างพื้นที่ทางสังคมของผี เป็นสิ่งที่มีพลังอำนาจ มีฤทธิ์สามารถบันดาลทั้งความทุกข์และสุขได้ จึงมีการขอขมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบริเวณถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอนให้กับทีมฟุตบอลทีมหมูป่าอะคาเดมีที่ติดอยู่ในถ้ำ ที่อาจเผลอลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังตัวอย่าง “ยกมือสืบนี้อวีวอน เจ้าแม่นางนอนช่วยเหลือสืบสามคนนี้ ไทยตั้งตารอคอยกอดฉัน ทีมจรวด ปลอดภัยด้วยหนา” “ลูกขอขมาวีวอน เจ้าแม่นางนอนให้ปล่อยทั้งทีมไว้ ๆ ลูกขอขมาแทนน้องทุกคนถ้าทำผิดไป หลายคนร้องให้กับทีมฟุตบอล” การบอกเล่าผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสาน ส่วนใหญ่มีรากฐานมาจากสังคมชนบทตามความเป็นจริง สะท้อนเห็นวิถีชีวิตของคนอีสาน ด้านความคิด ความเชื่อ ศาสนา ความเป็นอยู่ การถ่ายทอดบทเพลงทำให้เห็นว่าคนอีสานมีความผูกพันกับสังคมในท้องถิ่น นอกจากนี้บทเพลงที่เกี่ยวข้องกับความรักของหนุ่มสาวชนบทรักแบบอุดมคติ คือ

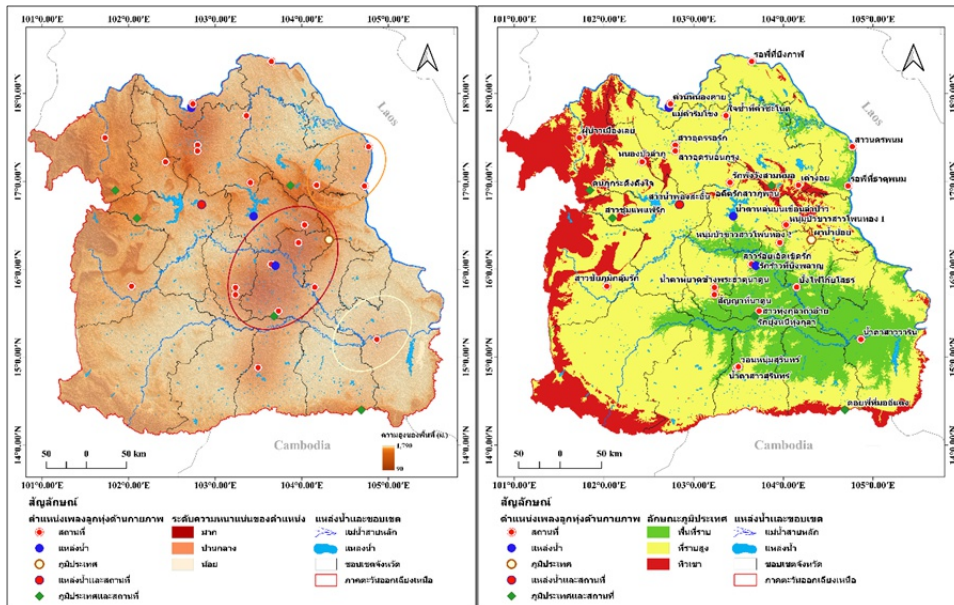
การรักเดียวใจเดียว รอคอยคนรักกลับมา ถ่ายทอดโดยใช้ประเพณีสำคัญประจำท้องถิ่นและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพ ให้เห็นสถานที่ที่สำคัญ เช่น เพลงพญานาคฝากรัก เพลงรอพี่ที่ธาตุพนม เป็นต้น

ข้อบทเพลงบรรยายด้านลักษณะสังคม ประเภทการอพยพ เช่น เพลงหวังพี่ที่คูเวต (2541) และเพลงคอยรักที่เยอรมัน (2559) แรงงานข้ามชาติของคนอีสาน ส่วนใหญ่เดินทางไปทำงานคูเวตและเยอรมัน ประเภทแรงงานกึ่งฝีมือ ซึ่งต้องทำงานหนักและมีความชำนาญ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างเครื่องยนต์ เป็นต้น เมื่อกลับจากต่างประเทศ มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม ภายใต้บริบทโลกาภิวัตน์ที่เต็มไปด้วยการไหลเวียนเคลื่อนย้าย แลกเปลี่ยนสินค้า แรงงาน ความคิด นอกจากนี้ยังสะท้อนการต่อสู้ดิ้นรน อุตสาหกรรมการงานต่างแดน ด้วยระยะทางที่ไกล คนที่รอต้องการทราบข่าวและส่งกำลังใจให้คนไทยในต่างแดน ดังตัวอย่าง “อ้ายไปเป็นเฉลย แห่งสงคราม นือเขาแล้ว” หรือ “ขอลงดวงใจไปเยอรมัน คึดฮอดแฟนฉัน ทุกคืนทุกวัน นอนฝันละเมอ” เพลงสาวทุ่งกุลารั้วอ้าย (2531)

2. ผลการวิเคราะห์การกระจายของตำแหน่งชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางภูมิศาสตร์

ผลการวิเคราะห์แบบรูปการกระจายของตำแหน่งชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางภูมิศาสตร์ จำนวน 32 เพลง พบว่า มีการกระจายของข้อบทเพลงลูกทุ่งอีสานแบบเกาะกลุ่ม (cluster) บริเวณแอ่งโคราช เป็นที่ราบที่กว้างขวางที่สุดในภูมิภาค บริเวณที่ราบลุ่มมีแม่น้ำชีไหลผ่านตอนบนและพื้นที่ลาดลงสู่แม่น้ำมูล แอ่งต่ำบริเวณทุ่งกุลารั้วให้ จึงเปรียบเสมือนเป็นท้องกระทะ เมื่อถึงฤดูฝนน้ำจะท่วม แต่เมื่อถึงฤดูแล้งพื้นดินจะแห้ง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะบริเวณทุ่งกุลารั้วให้ มีจำนวนประชากรอยู่หนาแน่นและประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ สาวทุ่งกุลารั้วอ้าย รักยุ่งหนีทุ่งกุลารั้ว นอกจากนั้นบริเวณอีสานตอนกลาง มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และการใช้ชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ฝาน้ำย้อย รักร้างที่บึงพลาญชัย บึงไฟก้อยโสธร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการกระจายแบบทั่วไป (random) อยู่บริเวณแอ่งสกลนคร มีลักษณะเป็นที่ราบสูงสลับกับเนินเขา มีทิวเขาภูพานแบ่งระหว่างแอ่งโคราชและแอ่งสกลนคร บางพื้นที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ เป็นหนองน้ำ นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่สะท้อนให้เห็นความศรัทธา ความศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อของคนในท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องพระธาตุ เช่น รักสาวภูพาน เช่น ใจข้าที่คำชะโนด รอพี่ที่บึงกาฬ เป็นต้น ดังภาพที่ 4

จากการวิเคราะห์บทเพลงลูกทุ่งอีสานมีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิศาสตร์ที่เชื่อมโยงกันทั้งทางด้านกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม โดยใช้ชื่อจังหวัดในภาคอีสาน แหล่งน้ำ สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์แห่งอีสาน สะท้อนให้เห็นลักษณะการวิถีชีวิต ความรู้สึกนึกคิด ความแห้งแล้งที่ท้าทายของชาวอีสาน จึงต้องการมีอพยพเข้าสู่เมืองใหม่ และทิ้งครอบครัวหรือคนรักไว้ในชนบทจำนวนมาก เช่น หวังพี่ที่คูเวต คอยรักจากเยอรมัน รอพี่ที่ธาตุพนม เป็นต้น

ภาพที่ 4 แผนที่แสดงแบบรูปการกระจายและความสัมพันธ์ลักษณะทางภูมิศาสตร์ผ่านเพลงลูกทุ่งอีสาน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ภาษาของเพลงลูกทุ่งอีสานเป็นการสะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรมภาษาอีสานที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อแสดงถึงชื่อสถานที่ เหตุการณ์สำคัญที่เปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม (Phuangsuwan, et al., 2020) การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาภูมินามชื่อเพลงลูกทุ่งอีสาน ปี 2530 – 2562 ของนักร้องจินตหรา พูนลาภ โดยวิเคราะห์จากกลุ่มความหมายที่ปรากฏคำหลักและคำรอง จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ กายภาพ สังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ทำการวิเคราะห์แบบรูปการกระจายของตำแหน่งชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางภูมิศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ภูมินามชื่อเพลงลูกทุ่งอีสาน ส่วนใหญ่ตั้งชื่อตามลักษณะทางด้านกายภาพ มีความเกี่ยวข้องกับที่ตั้งสถานที่หรือที่อยู่ของบุคคล พืช สัตว์ ภูมิประเทศ ด้านสังคม มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต เหตุการณ์สำคัญแต่ละยุคสมัย และด้านวัฒนธรรม มีเกี่ยวข้องกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ซึ่งสอดคล้องกับ Prueksa & Sungkaman (2018) และ Kaewphat (2003) ที่พบว่า การตั้งชื่อเพลงไทยเดิมและเพลงไทยลูกทุ่ง สามารถสะท้อนลักษณะทางกายภาพตามวิถีความเป็นชนบท การประกอบอาชีพ เกษตรกรรม สะท้อนลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่ปรับเปลี่ยนตามตามกระแสสังคม

จากการวิเคราะห์บทเพลงในช่วงเวลา ทำให้เห็นพัฒนาการของการตั้งชื่อเพลงลูกทุ่งตามเหตุการณ์ที่สำคัญ ในปี 2530 – 2535 เป็นบทเพลงที่แสดงถึงอิทธิพลของธรรมชาติที่ควบคุมชะตากรรมของคนอีสาน ความ

ผูกพันคนอีสานกับการเกษตรกรรม สื่อความหมายที่เกี่ยวกับความทุกข์ของคนอีสานที่ต้องเผชิญวิกฤติน้ำแล้ง ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการพัฒนาโครงการนโยบายอีสานเขียว ยังเป็นแรงผลักดันให้มีการอพยพเข้ามาทำงานในเมืองหลวงประมาณร้อยละ 80 (Burasit, 2013; Congreat, 2017) ในขณะเดียวกันปี 2540 ประเทศไทยเกิดปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง ทำให้แรงงานของคนชนบทอีสานมุ่งเดินทางไปทำงานต่างประเทศ เพื่อเป็นการยกระดับฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว ต่อมาปี 2547 – ปัจจุบัน บทเพลงเน้นเรื่องความเชื่อที่มีความเกี่ยวข้องกับพญานาค ศาสนาสถานที่ของศาสนาพุทธและการขอขมาวิญญูณ เช่น พญานาคผาเกร็ก และวอนนางนอน เป็นต้น ความเชื่อเรื่องพญานาคเป็นสัญลักษณ์อันศักดิ์สิทธิ์ของคนอีสาน จึงมีการถ่ายทอดออกมาทั้งบทเพลงละครและภาพยนตร์นาฏ ซึ่งได้รับกระแสความนิยมจากคนไทย ทำให้เกิดการพัฒนาศึกษาพื้นที่เชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวเส้นทางตามรอยพญานาค (Sritalai & Thalang, 2020 ; Detchatree, et al., 2017)

ผลการวิเคราะห์การกระจายของตำแหน่งชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางภูมิศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการวัดจุดอื่นข้างเคียงใกล้ที่สุดด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ร่วมกับข้อมูลแบบจำลองระดับสูงเชิงเลข แสดงให้เห็นว่ามีการเกาะกลุ่มบริเวณแอ่งโคราช พื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นแหล่งอารยธรรมการปลูกข้าวและแหล่งผลิตเกลือที่สำคัญของอีสาน เป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก ทำให้จึงประชาชนเข้าตั้งหลักแหล่งเป็นที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงบริเวณแม่น้ำมูลและแม่น้ำชีจึงถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของสังคมเกษตรกรรม (Moralai, 2014) ดังนั้นชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพที่สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม เป็นการนำเสนอภาพของการตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ การต่อสู้กับความยากลำบากที่ต้องพึ่งพาสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ การใช้เทคนิคทางภูมิศาสตร์เป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่และกิจกรรมของมนุษย์โดยอาศัยหลักฐานจากบทเพลงลูกทุ่งอีสาน

ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภูมินามกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของสถานที่ผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสาน พบว่า ภูมินามจากชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถนำชื่อบทเพลงมาวิเคราะห์ตำแหน่งสถานที่ที่ใกล้เคียงกันมีความสัมพันธ์กันมากกว่าตำแหน่งอื่นที่อยู่ห่างไกล ทำให้เห็นปรากฏการณ์ของกลุ่มทางสังคมและวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นตามเอกลักษณ์ของท้องถิ่น นอกจากนี้งานวิจัยมีการบูรณาการข้ามศาสตร์โดยนำองค์ความรู้มาร่วมกันระหว่างภาษาศาสตร์ ภูมิภาควัฒนธรรมและเทคนิคทางภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางการวิจัยทางภูมิศาสตร์เพลง ความสัมพันธ์ทางพื้นที่และความแตกต่างระหว่างช่วงเวลากับเพลงลูกทุ่งอีสาน ข้อเสนอแนะครั้งต่อไปในการศึกษาปรากฏการณ์พื้นที่ผ่านบทเพลงท้องถิ่นควรใช้กลุ่มนักร้องลูกทุ่งคนอื่นๆ วิเคราะห์ร่วมกันและศึกษาการแพร่กระจายพื้นที่ความคิด วัฒนธรรมเพลง จะทำให้สะท้อนภาพการรับรู้ความเป็นท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ได้ชัดเจน ถึงแม้ว่าการศึกษารังนี้จะมีข้อจำกัดการวิเคราะห์เลือกนักร้องลูกทุ่งหญิงเพียงคนเดียว อย่างไรก็ตามชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานสามารถเห็นถึงลักษณะทางกายภาพ สังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อแบบรูปการกระจายของภาษาเพลงและร่องรอยหรือเหตุการณ์ที่สำคัญในอดีต

รายการเอกสารอ้างอิง

- Burasit, Y. (2013). Isan community and social inequality in Bangkok: A case study of an Isan community. *Journal of Language and Culture*, 32(1), 67-67. (In Thai)
- Carney, G. (1998). Music geography. *Journal of Cultural Geography*, 18(1), 1-10.
- Chaikee, P., & Kaeowichian, C. (2018). Analysis of the concepts and the arts of language usage in Thai folk songs composed by Sala Khunnawudh. *Phetchabun Rajabhat Journal* 20(1), 87-96. (In Thai)
- Chuthap, W. (2018). Development of Thai society through Thai folk songs. *Rusmilae Journal*, 39(1), 33-60. (In Thai)
- Coburn, C. A., & Smith, A. W. (2005). *Musical landscapes using satellite data*. Paper presented at the SPARK Festival of Electronic Music and Art. 3rd Annual Conference. University of Minnesota, Minneapolis, MN.
- Congreat, S. (2017). The techniques of language used in country songs to communicate the identity and politics of the Isan diaspora. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 10(2), 1577-1594. (In Thai)
- Connell, J., & Gibson, C. (2004). World music: deterritorializing place and identity. *Progress in Human Geography*, 28(3), 342-361.
- Detchatree, N., Sanpot, K., Auesriwong, A., & Turistut, T. (2017). The management strategy for tourist attractions at the sacred site of Khamchanod, Bandung district, Udonthani Province. *Humanities and Social Sciences*, 34(3), 224-246. (In Thai)
- Fouberg, E. H., & Murphy, A. B. (2020). *Human geography: people, place, and culture*: John Wiley & Sons.
- Hu, L., Sun, A., & Liu, Y. (2014). *Your neighbors affect your ratings: on geographical neighborhood influence to rating prediction*. Paper presented at the Proceedings of the 37th international ACM SIGIR conference on Research & development in information retrieval. Queensland, Australia
- Kaewphat, S. (2003). *Naming of Thai country songs during, 1997-2002*. Master of Arts, Department of Thai. Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Krims, A. (2007). *Music and urban geography*: Taylor & Francis.
- Lakul, A. (2018). A study of identity of Northern and Northeastern regions through song literature. *Wiwitwannasan*, 2(2), 63-80. (In Thai)

- Leidner, J. L. (2008). *Toponym resolution in text: Annotation, evaluation and applications of spatial grounding of place names*: Universal-Publishers.
- Lekun, W., & Chanthao, R. (2017). Language using in districts naming of Northeastern Thailand. *Humanities and Social Sciences*, 34(3), 100-117. (In Thai)
- Miller, H. J. (2004). Tobler's first law and spatial analysis. *Annals of the Association of American Geographers*, 94(2), 284-289.
- Mitchell, A., & Minami, M. (1999). *The ESRI guide to GIS analysis: geographic patterns & relationships* (Vol. 1): ESRI, Inc.
- Moralai, S. (2014). Draw territory Isan. *Walailak Abode of Culture Journal*, 14(1), 65-76. (In Thai)
- Nash, P. H., & Carney, G. O. (1996). The seven themes of music geography. *Canadian Geographer/Le Géographe canadien*, 40(1), 69-74.
- Phuangsuwan, P., Thanapotivirat, P., Chairatana, P., & Chairatana, K. (2020). Northeastern culture and return of Thai country music. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 6(3), 139-157. (In Thai)
- Prueksa, R. & Sungkaman, U. (2018). A study of naming in Thai classical songs. *Vacana*, 2(2), 1-23. (In Thai)
- Saiheng, P. (2019). Isan power of social media. *Rusamilae Journal*, 40(2), 7-14. (In Thai)
- Qian, S., Kang, M., & Weng, M. (2016). Toponym mapping: a case for distribution of ethnic groups and landscape features in Guangdong, China. *Journal of Maps*, 12(1), 546-550.
- Rattanakpakdee, O. (2016). The geographical nature, local history and socio-cultural aspects: reflection from toponyms of village names in Lampang province. *Manutsat Parita. Journal of Humanities and Social Sciences Review*, 1(1). (In Thai)
- Shobe, H., & Banis, D. (2010). Music regions and mental maps: Teaching cultural geography. *Journal of Geography*, 109(2), 87-96.
- Sritalalai, A., & Thalang, C. N. (2020). The significant level of marketing mix of tourist sites with faith Naga story in the northeast region (Udon Thani Province - Nong Khai Province - Bueng Kan Province - Nakhon Phanom Province) Thailand. *Rajamangala University of Technology Tawan-ok Social Science Journal*, 9(1), 143-157. (In Thai)
- Thippana, S. (2018). Speech Acts Usage in Songs of Jintara Poonlab R-Siam. *Humanities and Social Sciences Journal, Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 9(1), 61-72. (In Thai)

- Thippana, S., Thipphana, R., & Sudarat, P. (2020). Poverty characteristics of Isan people in Thai country songs of Mike Piromporn. *Humanities and Social Sciences Journal, Ubon Ratchathani University*, 11(1), 1-24. (In Thai)
- Tosranon, T., & Prachaknet, P. (2017). The development of Thai country song communication through the storytelling of Thai social values from the past to the present. *Journal of communication and innovation NIDA*, 4(2), 1-30. (In Thai)
- Wongwattana, U. S. (2016). Nominal-class marking in Thai. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 22(2). (In Thai)
- Zhou, F., Claire, Q., & King, R. D. (2014). *Predicting the geographical origin of music*. Paper presented at the 2014 IEEE International Conference on Data Mining, pp 1115-1120, December 14 - 17, 2014. Shenzhen, China.